

Kopia publikacji:

Polskie Towarzystwo Fotogrametrii i Teledetekcji

Sekcja Naukowa Stowarzyszenia Geodetów Polskich

60-lecie Polskiego Towarzystwa Fotogrametrycznego

Sesja Naukowa, Warszawa, 22-24 maj 1991 r

Prof. Edmund WILCZKIEWICZ

1891-1946

Urodził się w Krakowie 14 listopada 1891 roku. Po ukończeniu z odznaczeniami szkoły realnej w 1910 r. rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Politechniki Wiedeńskiej. Ukończenie ich uniemożliwił mu wybuch I wojny światowej. Zmobilizowany do armii austriackiej walczył do końca wojny na froncie włoskim, awansując w tym czasie do stopnia porucznika artylerii i otrzymując

wiele odznaczeń wojskowych. Po powrocie do kraju w 1918 r., odbywał służbę w Wojsku Polskim. Brał udział w wojnie polsko-rosyjskiej w 1920 r., za co został odznaczony krzyżem „Virtuti Militari”. Po demobilizacji, dla dokończenia przerwanych studiów, zapisał się w 1921 r. na Wydział Inżynierii Politechniki Lwowskiej. Studia te ukończył w następnym roku, uzyskując dyplom inżyniera miernictwa.

Zdolności i zapał do pracy naukowej wyróżniały go spośród studentów, toteż pozostał na uczelni jako asystent, a od listopada 1923 r. - adiunkt przy I Katedrze Miernictwa, kierowanej przez profesora Kaspra Weigla.

W listopadzie 1927 r. wyjechał jako stypendysta na dalsze studia zagraniczne, w celu pogłębienia wiedzy z zakresu coraz szybciej rozwijającej się na Zachodzie nowej dziedziny geodezji - fotogrametrii. Po powrocie do kraju objął ponownie stanowisko adiunkta i rozpoczął wykłady z fotogrametrii i rysunków sytuacyjnych dla Oddziału Mierniczego na Wydziale Inżynierii Wodnej i Łądowej.

W 1930 r. wziął udział, wraz z profesorami E. Warchałowskim i K. Wiglem, w III Międzynarodowym Kongresie Fotogrametrycznym w Zurychu. W tymże roku opublikował „Zasady zdjęć fotogrametrycznych” - pierwszy w Polsce podręcznik w tej nowej dziedzinie geodezji. Podręcznik ten stanowił przez długie lata podstawową lekturę dla studentów geodezji.

W 1932 r. po obronieniu pracy pt. „Wyznaczanie elementów orientacji wzajemnej stereogramów na podstawie pomierzonych współrzędnych tłowych lub kątów”, będącej pierwszą rozprawą doktorską z zakresu fotogrametrii w Polsce, uzyskał na Wydziale Inżynierii Politechniki Lwowskiej stopień doktora nauk technicznych. W pracy tej, mającej wówczas wielkie znaczenie teoretyczno-badawcze, podał teoretyczne rozwiązanie podstawowego zagadnienia z fotogrametrii.

E. Wilczkiewicz ustawicznie prowadził prace badawcze i konstrukcyjne, w wyniku których

zaprojektował nowy typ aeroprojektora. Opis przyrządu, wyniki badań jego dokładności, a także nowy, praktyczny w użyciu sposób poziomowania pozornego podał w pracy pt. „Nowy typ aeroprojektora i sposób jego użycia”. Praca ta stała się podstawą habilitacji i w kwietniu 1937 r. został Wilczkiewicz pierwszym docentem miernictwa i fotogrametrii w Politechnice Lwowskiej, a już w październiku tegoż roku otrzymał nominację na profesora nadzwyczajnego i kierownictwo II Katedry Miernictwa. Kierownictwo tej Katedry objął Wilczkiewicz po rocznej przerwie w jej obsadzie, spowodowanej śmiercią jeszcze w lutym 1936 r. ówczesnego kierownika katedry, profesora Władysława Wojtana.

W uznaniu zasług naukowych w dziedzinie fotogrametrii jeszcze w 1936 r. został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi.

W 1938 r., będąc delegatem na obradującym w Rzymie V Kongresie Fotogrametrycznym, przedstawił ulepszony model aeroprojektora. Zapoznał też tam uczestników Kongresu z opracowaną przez siebie graficzno-analityczną metodą orientacji modelu przestrzennego w przyrządach stereometrycznych.

W roku akademickim 1938/39 wybrano go dziekanem Wydziału Inżynierii. Trudne lata II wojny światowej spędził Wilczkiewicz we Lwowie. W latach 1939-1941 był kierownikiem Katedry Budowy Przyrządów Geodezyjnych i Fotogrametrii w utworzonym przez władze radzieckie Lwowskim Instytucie Politechnicznym. Natomiast w latach 1942-1944 wykładał na tzw. Państwowych Kursach Zawodowych (Staatliche Fachkurse Lemberg), utworzonych przez władze niemieckie na bazie materialnej wyższych szkół Lwowa, a prowadzących studia techniczne, medyczne, farmaceutyczne i handlowe. Kierownictwo tych kursów spoczywało w rękach Niemców, wykładowcami i studentami byli Polacy i Ukraińcy, a zakres studiów odpowiadał programowi przedwojennemu.

W lipcu 1945 r. Wilczkiewicz opuścił Lwów, osiadł w Krakowie, gdzie zaangażował się w organizowanie wydziałów politechnicznych przy Akademii Górniczej, będących zaczątkiem powstałej w 1954 r. Politechniki Krakowskiej. Na Wydziale Inżynierii, którego był dziekanem w roku akad. 1945/46, objął katedrę miernictwa. Jako doświadczony naukowiec i pedagog szybko zorganizował działalność dydaktyczno-naukową wydziału, stawiając ją od razu na wysokim poziomie. Utworzył też komisję do nostryfikacji dyplomów dla tych wszystkich absolwentów, którzy ukończyli wyższe studia techniczne w okresie okupacji we Lwowie.

W 1945 r. został też powołany na członka Państwowej Rady Mierniczej. Żywiołowy zapał do pracy został przerwany niespodziewaną śmiercią 5 kwietnia 1946 r.

Profesor Edmund Wilczkiewicz w swych pracach naukowych zajmował się głównie fotogrametrią. Posiadając wybitny zmysł konstruktorski był twórcą wielu przyrządów: aeroprojektora, przyrządu do optycznego przetwarzania, pełnoautomatycznego przetwornika, kamery aerofotogrametrycznej. Przyrządy te wykonane pod jego kierownictwem wykazały wielkie zalety praktyczne.

Praca naukowa prof. Wilczkiewicza obejmowała również inne dziedziny geodezji - niwelację ścisłą i porównanie różnych metod pomiarowych. Posiadał szeroką praktykę geodezyjną, jak np. współdziałał przy pomiarze bazy (pod Kołomyją) dla sieci triangulacyjnej I rzędu, wykonanie pomiarów i obliczeń sieci triangulacyjnych, poligonowych, niwelacyjnych, tachymetrycznych i fotogrametrycznych.

Jako pedagog odznaczał się nieczęsto spotykanymi cechami. Jego wykłady cechowała jasność i przejrzystość, umiał rozbudzić zapał do studiów geodezyjnych i zdobyć sobie zaufanie studentów.

W swej spuściźnie naukowej pozostawił prof. Wilczkiewicz dwie przygotowane do opublikowania prace. Jedną z nich jest rękopis podręcznika „Fotogrametria”, drugą - opis pełnoautomatycznego przetwornika, ostatniej Jego konstrukcji. Artykuł z opisem przetwornika ukończył Wilczkiewicz jeszcze w listopadzie 1940 r., a opublikowany został w numerze 11/12 „Przeglądu Geodezyjnego” z 1946 r. Przyrząd opisany w artykule wywieźli Niemcy w lipcu 1944 r. „Przegląd Geodezyjny” w tymże numerze 11/12 z 1946 r. zamieścił również fragment rozdziału podręcznika „Fotogrametria” na temat anaglifów.

Śmierć Edmunda Wilczkiewicza była wielką stratą dla nauki i techniki polskiej.

Jerzy Krawczyk